

STRUCTURAL CLASS III SUFFIXAL TYPE VERBATES IN SOUTHWESTERN DIALECTS OF UKRAINIAN LANGUAGE: SEMANTIC AND ACCENTUATION SPECIFICS

Ivanochko K. M.

INTRODUCTION

During recent decades there actualize scholarly investigations of the roots of the Ukrainian nation, of the language as the base of its spiritual existence in particular. Studies of the Ukrainian language, of its living folk base cannot develop and be saturated with facts without detailed characteristics of its dialects.

Researches on Slavic dialects in the second half of the 20-th century are distinguished by their especial dynamics, which is associated with a significant change in the structure of knowledge of individual dialects and holistic continuums; with a considerable increase in the volume of information on dialects, the growth of linguistic information sources range and the improvement of material analysis means¹.

An integral component of a dialect language is its accentuation sublevel. The accenteme as its basic unit, despite its suprasegment nature², penetrates through the linguistic system. The accent system of dialects has its own specificity, in which archaic phenomena of different historical periods and innovative processes caused by lingual (phonetic, lexical-semantic and semantic-grammatical) and extra-lingual (integration processes, reliefs) factors are interwoven³. They (accentuation features) make one of the important links that unites the past and the present, and printed accent markers, according to I. Ogienko, serve as a “strong and expressive method of determining the place of publication of old printed books”, as well as “the nationality of handwritten accent artifacts”, and

¹ Гриценко П.Е. Феномен диалектного явления: онтология и гносеология. *Исследования по славянской диалектологии: Судьба славянских диалектов и перспективы славянской диалектологии в XXI веке.* № 17. Москва. 2015. Р. 9.

² Винницький В. М. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів. 2002. Р. 16.

³ Попова Т. В. «Восточнославянские изоглоссы» и проблема дифференциации восточнославянского диалектного континуума. *Исследования по славянской диалектологии: 8. Восточнославянская диалектология, лингвостратификация и славянский контекст.* Москва. 2002. Р. 24.

equally as “the nationality of old images, if they have accented inscriptions”⁴. Having analyzed the accentuation features of the Ukrainian artifacts he concluded that in terms of stress they were very close to the lively vernacular, especially to its western dialects⁵. To the stress specifics of the artifacts under study, he referred root stress predominance.

However, years of studying the accentuation system of verbs in the southwestern dialects of the Ukrainian language do not prove such opinionatedness of the scholar’s conclusions, and that served as a motivating factor for choosing the research subject.

In the system of the language a special place is given to the verb as a lexical-grammatical class of words which is characterized by the unity of lexical-semantic, semantic-grammatical, phonetic, derivational and accentuation features, representing the richness of “grammatical categories and their subordinate grammatical meanings, in which the multifacetedness of objective reality processes is generalized”⁶. In the course of the historical development of the language despite the etymological difference of their word forms the components of the grammatical paradigm of verbs acquired the generalized morphological semantics, being accompanied by phonetic, morphological, grammatical and accent changes.

In the morphological structure of verbs of the Ukrainian language southwestern dialects there are derivatives of twelve structural classes, the components of which are etymologically rooted in the Proto-Slavic linguistic community and represent different degrees of dialect usage range, productiveness / non-productiveness of derivational nests, lexical-semantic, semantic-grammatical, derivational, phonetic and accent features that reflect different historical periods of the language functioning. Most of them have already been the subject of the author’s accentuation studies. It has been generalized that they are characterized by their belonging to different accent types (root, suffix-root, suffix-flexion), which derive from late-Slavic accent paradigms (baritone, oxytonic, and moving). The accentuation features of the dialect verbates of Structural Class III suffixal accent type have not been the subject of scholarly reflection yet. *verbs*.

⁴ Огієнко І. Наголос, яко метод означення місця наголосу стародрукованих книжок. Замітки з історії наголосу на послугах палеотипії. *Записки НТШ. Праці фільольогічної секції*. Львів. 1925. Vol. CXXXVI-CXXXVII. P. 221.

⁵ Огієнко І. Наголос, яко метод означення місця наголосу стародрукованих книжок. Замітки з історії наголосу на послугах палеотипії. *Записки НТШ. Праці фільольогічної секції*. CXXXVI-CXXXVII. Львів. 1925. P. 224.

⁶ Ковалик І. І. Граматична структура системи дієслівних форм у сучасній українській літературній мові. *Питання українського і слов’янського мовознавства. Вибрані праці*. Львів – Івано-Франківськ. Part II.. 2008. P. 148.

1. Lingual peculiarities of Structural Class III

In the southwestern supradialect Structural Class III verbs are distinguished by high degree of usage productiveness. They represent the width of usage range, root, suffix and (not as frequent) variance accentuation. Some of the root accent type derivatives (onomatopes⁷ and interjectives) have already been analysed. Drawing on longstanding studies in the field of Ukrainian dialectology, J. Zakrevskaya, following I. Ogienko, states that in the southwestern dialects (with rootedness into late Proto-Slavic Baritone Accent Paradigm III⁸) throughout the whole verb paradigm the root accent is rather stable and does not succumb to any unification from the normative accent⁹.

In the structure of suffix accent type the verbs of the defined structure are distinguished by the highest degree of usage productiveness (hundreds of units). On language levels and sublevels they are characterized as follows:

- phonetic – three and four syllabic wordforms;
- morphological – preserving stem class suffix – *a-* (*-я-*) in the whole grammatical paradigm (with it being complete), the tendency to presence flexions variance in singular, despite their narrowing, caused by relational suffix *-j-* reduction (with predominance in Boyko, Lemko and Transcarpathian subdialects, Upper Sannyan, partially in Upper Dniesterian ones), followed by shifting the stress to the root morpheme, which correlates with Serbo-Croatian accentuation features;
- semantic-grammatical – by the prevalence of iterative semantics (with the predominance of imperfective aspect grammeme in non-prefix formations), ability of semantic correlation with one-root derivatives of aspect semantics;
- lexico-semantic – by correlation with one-root derivatives of action types semantics;

⁷ Іваночко К. Акцентуація фаунономатопоептичних дієслівних дериватів у південно-західних говорах української мови. *Лінгвістика. Збірник наукових праць*. Луганськ. 2012. Випуск. 2 (26). Р.71 – 88; Іваночко К. Акцентуація ономатоепічних ентомологічних суфіксальних дієслівних утворень у південно-західних говорах української мови. *Вісник Львівського університету. Філологія*. Львів. 2012. Випуск 57. Р. 263 – 274; Іваночко К. М. Наголосова варіантність предметних ономатопів третього структурного класу в південно-західних говорах української мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Збірник наукових праць*. Одеса. 2017. Випуск 28. Р. 15 – 20.

⁸ Складенко В.Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ. 2017. Р. 344.

⁹ Закревська Я. В. Система особових форм дієслова в західних говорах української мови (Теперішній час). *Українська лінгвістична географія*. Київ. 1966. Р. 132.

– derivational – by ability to form prefix derivatives (with imperfective aspect grammeme predominating), as well as sporadicity of some semes acquiring homonymic relations;

– etymological – by rootedness into Proto-Slavic language community.

From the lexico-semantic view side they are characterized by the procedurality of the semantics of:

– wish (*бага́ти, верта́ти*);

– influence on the object (subject(*бодáти, вихáти, горта́ти, дрól'áти, касáти, мотáти* і *мóтати* (< **motàti* **motàjetь* (2-nd baritone accent paradigm) (Скл., 346); *перемута́ти; обертáти, пуца́ти, пха́ти, страхáти, str'íl'áти, сяга́ти, тручáти;*

– movement (*ганя́ти, гуля́ти, літа́ти, мина́ти; приступáйт, руша́ти, тіка́ти, тяга́ти*);

– position changing (*кляка́ти, кружа́ти, ляга́ти, сидáти*);

– request and enforcement (*пиха́ти, упрáша́тися; за́пріча́ти*);

– speaking (*вола́ти, галаса́ти*);

– will expression (*кича́ти; prozczaty*);

– being in a certain state (*woniaty*) and others.

To lexico-semantic features we also include preserved from Proto-Slavic times their ability to combine with one-root derivatives of corresponding structural classes: VII (*бага́ти* / *багнути, верта́ти* / *верну́ти, горта́ти* / *горну́ти, гуля́ти* / *гульнути, касáти* / *касну́ти, кляка́ти* / *клякну́ти, мина́ти* / *мину́ти; мотáти* і *мóтати* / *мотнути, обертáти* / *обернути, пиха́ти* / *пихнути, сяга́ти* / *сягну́ти, тяга́ти* / *тягну́ти*), VIII (*бодáти* / *бості́, ляга́ти* / *лягті́ (лячі́)*), IX (*блукáти* / *блуді́ти, ганя́ти* / *гоні́ти, кружа́ти* / *кружі́ти, страхáти* / *стра́шити*), XI (*літа́ти* / *леті́ти, сидáти* / *сиді́ти*).

A number of the verbs with the semantics of movement and position change, as well as influencing a subject (object), are distinguished by their aspect relations correlation with one-root Structural Class VII (less frequent VIII and IX) verbs: *верта́ти* / *верну́ти, гуля́ти* / *гульнути, касáти* / *касну́ти, кляка́ти* / *клякну́ти, мина́ти* / *мину́ти; мóтати* / *мотнути, обертáти* / *обернути, пиха́ти* / *пихнути, сяга́ти* / *сягнути; дрól'áти* / *дрóлити; кінча́ти* / *кінчити; пуца́ти* / *пусті́ти; руша́ти* / *руші́ти, сидáти* / *сі́сти, str'íl'áти* / *стрі́лити, приступáйт* / *приступити*. Verbates with the semantics of state, as well as that of verbalization processes, represent the inability of correlation (at low usage productiveness) with derivatives of action types and aspects: *буя́ти, woniaty, вола́ти, галаса́ти*.

In the aspect of accent they are differentiated by the predominance of stem class suffix accent, which proved their rootedness into late Proto-Slavic accent paradigms as follows:

– (mainly) 2-nd baritone: *базáти* (< **bъgàti* **bъgàjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 346), *вертáти* (< **vertàti* **vertàjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 346), *woniaty* (< **von'àti** **von'àjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 186), *ганя́ти* (< **gān'àti* **gān'àjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 346), *гуля́ти* (< **gūl'àti* **gūl'àjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 346), *лимáти* (< **lětàti* **lětàjtь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 346), *nixати* (< **pxàti* **pxàtjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 186), *str'il'áti* (< **strěl'àti* **strěl'àjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 346), *присупна́йум* (< **stōpàti* **stōpàjetь* (2-nd a.p.a.) (Скл., 346);

– (rarely) 1-st baritone (*касáти* < **k'asati* **k'asajetь* (1-st a.p.a.) (Скл., 346) and oxytonic (*сязáти* < **sēgàti* **sēžetь* (a.p.b.) (Скл., 234).

With low degree of reconstruction in the process verbates of the dialects under investigation, as well as the Ukrainian language in general, Proto-Slavic accent paradigms, by the analogy to the second baritone accent paradigm, absolute majority of them proves accent uniformity (sequence of preserving suffix accentuation in the whole grammatical paradigm).

2. Morphological and accentuational variance of oxytonic accent paradigm verbates

In the dialect space under investigation distinguished is a group of polysemantic procedural verbates with semantics of influence on an object, which are characterized by the stem class suffix *-a-*, grammeme iterativity and polisemantics. Lexico-semantic variants of these verbs in the course of historical development of the language have acquired the semantics of grammatical redundancy, the derivational marker of which is the variance of the grammatical paradigm (presence forms belonging to Structural Classes III and V) and the variance of their accent types (suffixe-root and suffix), (mostly) rooted in oxytonic accent paradigm with stressing the thematic affix in the Infinitive and the root – in the Presence: *кремсáти* (*кремсáю, кремсáеш, кремсáе* і *крéмишу, крéмишеш, крéмише*); *купáти* (*купáю, купáеш, купáе* і *кўплюся, кўплешся, кўплеться*) < **kōràti* **kōrjetь* (oxytonic accent paradigm) (Скл., 234), *ламáти* (*ламáю, ламаеш, ламáе* і *лámлю, лámлеш, лámле*) < **lāmàti* **lāmjetь* (oxytonic accent paradigm) (Скл., 234), *стругáти* (*стругáю, стругáеш, стругáе* і *стру́жу, стру́жеш, стру́же*) < **strъgàti* **strúžetь* (oxytonic accent paradigm) (Скл., 234), *сукáти* (*сукáю, сукáеш, сукáе* і *сўчу, сўчеш, сўче*) < **sūkàti* **súčetь* (oxytonic accent paradigm.) (Скл., 234), *плекáти* (*плекáю, плéкаеш, плéкае* і *плéчу, плéчеш, плéче*).

Deriving from Proto-Slavic the verbate *кремсати*, despite its low usage productiveness in West and South Slavic languages, in the supradialect under analysis represents the width of dialectal range (Hutsul, Bukovynian and modern central Boyko subdialects), being marked by incompleteness of its grammatical paradigm.

In Hutsul subdialects it belongs to Structural Class III and is characterized by lexical-semantic derivation productiveness and accentuation (suffix and root) variance: *kremsaty* «*обтісувати, обтинати галузки із зрубаного дерева*» (Ziel) (SH, 107), *кремсáти* «*те саме, що крецкотіти*»; *обрубувати тонкі сучки сокирою*»; *перен. «тікати»* (СГГ, 104) і *крéмсати* «*обрубувати гілки (сокирою)*» (МСГГ, 86).

In Bukovynian subdialects the verb under analysis correlates with derivatives of Structural Class III and has incomplete grammatical paradigm and suffix accent type: *кремсáти* «*бити*» (СБГГ, 232).

In modern central Boyko subdialects the defined derivative shows suffix-root accent (with the grammatical paradigm of Structural Class V verbs): *кремсáти, крéмишу, крéмишеи* «*бити, луцювати*»; «*дуже сварити*»; «*швидко виконувати важку фізичну роботу (переважно вирубувати ліс)*»; «*колоти з поспіхом дрова*» (СГЦБ, 239 – 240).

Variance stress in the Galician variant of the Ukrainian literary language is the reflexion of stress peculiarities in the supradialect under research: *крéмсáти* «*розрубувати*», *кремену́ти* «*різко виконати дію*» (Жел., 377).

In the southeastern variant of the Ukrainian literary language and the modern Ukrainian language the verbate under research is conventional with the grammatical paradigm of Structural Class III and root accentuation (without the influence of accent analogy to Russian, where it represents high degree of derivation nest productiveness and suffix accent type: *комсáла*, dialect (from *кто комсает*), *вкромсáль, выкромсаль, докромсаль, искромсаль, закромсаль, накромсаль* «*нарвати (ганчірок)*», *обкромсаль* «*оббігати (навкруг)*», *откромсаль* «*відрізати, відвалити (значну частину)*», *покромсаль* «*побити (трохи)*», *перекромсаль* (все), *прикромсаль* «*прикроїв (чогось)*», *прокромсаль* «*змарнував*» (ранок), *раскромсали* «*розбити, потовкти*» (у дріб'язки) (Даль II, 198): *крéмсати, -саю, -єи* «*обрубувати, обтесувати*»; figurative «*погано, невміло щось робити*» (Гр. II, 302); *крéмсати, -саю, -єи* (Погр., 268, УЛВН, 296), *крéмсати, -саю, -єи*, colloquial «*грубо, нерівно розрізувати, рубати*» (СУМ, IV, 334); *крéмсáти* «*обрубувати, обтісувати сокирою (Ж.), цюкати (сокирою), возитися з сокирою (коло чогось)*» (Ме); –

Byelorussian. *крэмсаць* «*різати тупим ножем*», Upper Sorbian *krjemić* «*крушити, дробити*», Slovenian *krêmsati* «*рубати тупою сокирою*»; – Proto-Slavic *kremiti* <*(s)krem– «*крушити, дробити*», together with Ukr. *крім, крёма, кромсати*. (ЕСУМ, III, 84).

The verbate *купати* in the southwestern supradialect is characterized by the width of usage range (Upper Dniesterian, Hutsul, Bukovynian and Boyko subdialects), moderate degree of lexical-semantic derivation (with low productiveness of the derivational nest), grammatic paradigm variance, correlating with derivates of Structural Classes III and V, and thus by accentuation variance.

In the dialects of Bukovynian and Upper Dniesterian subgroup it represents (at the width of usage range) grammatical paradigm incompleteness, belonging to Structural Class III and suffix accentuation type: *купати* на шнурку «*вести вепра на шнурку до ставка купати*» (ГБ, 99), *купатисе* «*купатися (про вепра)*» (ГБ, 99), *купали се* «*плавати (про гусей)*» (ГБ, 168), *купajúт* «*мити*» (УГР(Г.), 179), *купати* «*обливати дівчат водою у перший понеділок після великодня*» (СБГГ, 241).

In Boyko subdialects it is distinguished by increasing the productiveness of lexical-semantic derivation, belonging to Structural Class V verb paradigm (at phonomorphological interchange of the final root consonant *-n-* / *-нл-*, conditioned by the assimilation of the Presence suffix *-j-*) and suffix-root accent which derives from oxytonic accent paradigm: *купатися*, *кúплет'с'а*, *кúпл'ут'(ц')с'а*, *купліс'і* «*купатися*» (СБГ, I, 395), *скупати* «*покропити водою*» (СБГ, II, 228), *купати*, *кúпли*, *-ле* «*купати*» (СКУТГ, 109).

The verbate under analysis in the variants of the literary language, and thus in modern Ukrainian, represents low productiveness of the derivation nest, convention with Structural Class III grammatical paradigm and suffix accent type: *купати*, *-ajú*, *-áеш* (Жел., 389), *купати*, *-ajú*, *-еш* «*купати*» (Гр. II, 326), *купати*, *-ajú*, *-áеш* «*занурювати у воду для миття, освіження тощо*» (СУМ, IV, 401), *купатися*, *-ajúся*, *-áешся* «*занурюватися у воду для миття, освіження тощо*» (СУМ, IV, 401).

Thus, the grammatical and accent variance of the analysed verb in the supradialect under research distributes them between two subgroups of dialects (Bukovynian-Upper Dniesterian and Carpathian) correlating with its language features in East, West and South Slavic subgroups of languages. Structural Class III grammatical paradigm, as well as suffix accent type, correlate with the Belarussian and Russian languages, and Structural class V grammatic paradigm, as well as suffix-root accent correlate with West and South Slavic languages: *купати* «*купати*»; –

Russian *кунать*, Byelorussian *кунать*, Old Rus *кунати*, Polish *kupać*, Check *koupati*, Slovak *kúpat'*, Upper Sorbian *кураć*, Lower Sorbian *кураś*, Polabian *коруат*, Bulgarian *къня*, Macedonian *кане*, Serbo-Croatian *кунати*, Slovenian *kópati*, Church Slavonic *кжпати* «занурювати в воду, освіжати, омивати»; – Proto-Slavic *коруати* «сидіти навпочіпки», connected with *[*čerčti*] (ЕСУМ, III, 145 –146).

The iterate *ламати* in the supradialect under research proves the width of usage range (Upper Dniesterian, Hutsul, Boyko and modern local Maramures dialects), correlates with one-root derivate of Structural Class IX with single-vector procedural semantics (*ломіти*), and despite low productiveness of the derivation nest proves its grammatical and stress variance (suffix-root and suffix with the latter predominating), which derives from the oxytonic accent paradigm: (<* *lāmàti* **lāmjetь* (baritone accent paradigm) (Скл., 174): *ламáти* «ламати (калину)» (ГБ, 21), *ломáти* «ламати» (ГБ, 233), *ломáла* (ГБ, 208), *ломáў* (ГБ, 208), *лóмлю*: *Калино́йку лóмлю...*(ГБ, 197), *лóми(т)* (< *ломіти*) «заламувати руки» (ГБ, 54, 144), *ломати*, *лóміе* «ламати (кукуру́дзу)» (ДСсБ, 45), *ламати*, *-мле* «заламувати руки»: *Ой втонула Васи́лина, лиш хусточка пла́вле, ходит д'івча попри воду, білі руки ла́мле* (despite the absence of accent markers in the illustration, the rhythmical pattern of the song distich, as well as the grammatical form of the verb analyzed, prove it belonging to the paradigm of Structural Class V, and thus suffix-flexion accent. – К.І.) (СБГ, I, 402), *lamáti*, *lámľ'u* / *lamáju*, *lámle* / *lámат*, *lamľí* «ламати» (СКУТГ, 112), *ламáти*, *лámл'у*, *лámлеи* «ламати»; «збирати врожай качанів кукурудзи» (Саб., 159).

The verbate under analysis in the variants of the literary language as well as in the modern Ukrainian language, despite its lexical-semantic derivation productiveness, represents only the grammatical paradigm of Structural Class III, though the illustrative material of the lexicographic source of the southeastern variant of the Ukrainian literary language represents it with Class V Presence which is characterized by suffix-root accent: *ламáти* «ломити» (Пі, 122), *ламáти* «ломити» (Жел., 397), *ломáти* / *ломіти*, – *собі голову* (Жел., 412), *ламáти*, *-áю*, *-áєш* «ламати, ломити, розламувати»; «підмивати (вода береги)»; «порушувати; не дотримуватися слова»: *Не то ламле суботу, а ще й отцем своїм зве Бога* (Єв. IV, 18) (Гр. II, 342 – 353), *ламáтися*, *-мáюся*, *-єшся* «ламаються, розламуватися»: *Все зараз ла́мнеться і гнеться* (Ен. IV, 26); «заломлюватися (про промені)» (Гр. II, 353), *ламáти*, *-áю*, *-áєш* «згинаючи або б'ючи з силою, відділяти частини чого-небудь або розділяти щось на частини»; «робити непридатним; руйнувати, псувати ударами»; «рішуче відкидати що-небудь

традиційне, усталене; руйнувати, знищувати»; «умовляти когонебудь діяти певним чином»; «порушувати звичайний вигляд»; «викликати хворобливе відчуття ломоти» (СУМ, IV, 441).

Suffix accentuation of the designated verb belongs to accentuational acquirements of South Slavic languages, and root accentuation is a feature of West Slavic languages: *ламáти*, [*ломáти*], *ломі́ти*; – Russian *ломáть*, *ломі́ть*, Byelorussian *ламáць*, Old Rus. *ламати*, *ломити*; Polish *łamać*, *łomić*, Check *lámat*, *lomit*, Slovak *lámat'*, *lomat'*, Upper Sorbian *łamać*, *łomić*, Lower Sorbian *łamaś*, *łomiś*, Polabian *lümět*, Bulgarian *ломя́*, Macedonian *ломи*, Serbo-Croatian *лòмити*, Slovenian *lomíti*, Old Slavonic *ломити*; – Proto-Slavic *lomíti*, iterative *lamati*; – related to Lithuanian *lãmyti* «ламати», *lamiti* «м'яти, гнути, ламати», *lĩmti* «надломлюватися, ламатися»; Indo-European **lem-* / *lom-* «ламати; поламаний; м'який» (ЕСУМ, III, 1188).

In the dialects under investigation the Indo-European verbate *стругати* also proves grammatical and accent variance.

In Bukovynian and Upper Dniesterian subgroup of dialects the derivate represents the width of usage range (Hutsul, Upper Dniesterian, and Bukovynian dialects), lexical-semantic derivation productiveness, belonging to Structural Class III and suffix accentuation (at grammatical paradigm incompleteness): *стругáти* «обчищати від шкаралупи, лушпини (картоплю, кукурудзу)» (СГГ, 178), *стругáти*, *устружі́ко* «тесати»; «чистити від лушпини овочі та фрукти» (СГГБ, 164), *стругáти* «натирати (дев'ятьма намоченими плитками натиране укушене гадюкою місце)» (СГГР, 127), *стругáти*, *-гáє* «знімати стружку; стругати (дерево)»; «знімати лушпиння; чистити (сиру картоплю)» (НРС, 247), *стругáти* «знімати шкіру з овочів» (СБГГ, 528).

In the Galician variant of the Ukrainian literary language the verb analyzed proves its derivation nest productiveness (at grammatical paradigm incompleteness) and stem class suffix accentuation: *стругáти* (Жел., 927), *застругáти* (Жел., 273), *настругáти* (Жел., 495), *постругáти* «стругати» (Жел., 719).

Among the Carpathian dialects it is present only in the local East Boyko subdialect, but with the variance of its grammatical paradigm and accent: *стругáти*, *стру́жу* / *стругáти*, *стру́же* / *стру́жат* «стругати» (СКУТГ, 175).

The designated verb manifests both lexical-semantic derivation productiveness and grammatical paradigm variance (with the same two accentuation types) in the southeastern variant of the literary language, and thus in the modern Ukrainian literary language: *стругати* «стругати» (Пі, 250), *стругáти*, *-гáю*, *-єш* і *-жу́*, *-жееш* «стругати»; «шкребти»: *Стружать глину* (Вас.); «сильно думи (про вітер, завірюху)»: *Ой по*

улиці та метіль *струже* (Гр. III, 324); «танцювати»: Після сих други *стругали* гусаря. (Мкр. Н, 30) (Гр. IV, 219); *стругати*, -ужу́, -у́жеш і -уга́ю, -уга́еш; нак. *стружі́*, *стругай* «знімати стружку з поверхні дерев, металу і т. ін.. яким-небудь різальним інструментом»: Ой йде милий дорогою та паличку *струже*, Ой як же я, мій миленький, люблю тебе дуже (Коломийка); «нарізати тонкими вузькими пластинками» // «знімати верхній шар з чого-небудь, робити його рівним, гладеньким»: Мати *струже* [припічок] та знов маже (Головка); «віяти з великою силою (про вітер, завірюху і т. ін.)» (СУМ, IX, 788), *стругáтися*, *стру́жеться* і *стругáється* «піддаватися обробці способом стругання» (СУМ, IX, 788).

The illustrative material of “Etymological Dictionary of Ukrainian” in suffix accentuation of the verb analyzed proves accent acquisitions of East Slavic languages, as in West and South Slavic languages it prevails with root accent type: *стругáти* «знімати стружку; нарізати пластинками; сильно віяти», *стругну́ти*, *струг* «ніж, яким чистять картоплю»; – Rus. *строга́ть*, *струга́ть*, Byelorussian *струга́ць*, Old Rus *стругати*, *стръгати*, Polish *strugać*, Czech *strouhati* «терти на терці; стругати», Old *sestrhal (koru)* «зішкрябав», *struhati*, Slovak *strúhat'* «дрібно різати; застругувати», Upper Sorbian *truhać* «терти на терці; скребти; брити», Lower Sorbian *tšugaś* «тс.», Bulgarian *стру́жа* «обробляю на токарному верстаті», Macedonian *струже* «точить, струже», Serbo-Croatian *стру́гати* «точити; стругати», Slovenian *strǫgati* «скребти; терти на терці», «точити», Old Slavic *стръгати* (*строугати*) «шкребти, зшкрябувати, здирати», *стръгати* сА «бриться»; – Proto-Slavic *strǫgati* «скребти, стругати»; Indo-European **streug-*, derivative from **st(e)reu-* «намазувати, гладити, робити смуги, торкатися» (ЕСУМ, V, 451).

In the supradialect under research the width of usage range (Hutsul, local Upper Dniesterian, Bykovynian, Boyko, Volyn subdialects), lexical-semantic derivation productiveness (with the sporadicity of some sememes acquiring homonymic relations in Bukovynian and Boyko subdialects) is represented by one more Indo-European verbate of the former oxytonic accent paradigm, which unlike those analyzed above is characterized by only its belonging to the grammatical paradigm of Structural Class V and by the sequence of suffix-root accent: *sukaty* (*sy*) «сплітати, скручувати (свічки)», *wsukájmo*, *ne zsuka*, *sukanuj* (шнурок), *sy súczyt*, *Sukáty* (*nýtku*, *mótuž*). Por. *zasukaty* (SH, 223); *сука́ти* (ланьцухі) «перебувати (в тюрмі)» (ГБ, 157), *сука́ти*¹, *ссука́ти* «виробляти калачі»: Я вже колачі *ссукала*... (СБГГ, 532); *сука́ти*², *сучі́* «прати без мила»; «відіпрати (шурувати) в білизні забруднені місця»

(СБГГ, 532); *сукáти*³ «сварити когось» (СБГГ, 532); *сукáти, сўчу, сўчеш* «скручувати з кількох ниток в одну»; «намотувати нитку на шпульку для ткання полотна»; «терти, розбивати на дрібні шматки (про скло, кераміку)»; «луцити (теребити) качани кукурудзи» (Саб, 346), *сукáтися, сўчиця* «встрявати (в бійку)» (Корз., 232).

In Boyko subdialects it proves both belonging to Structural Class V and suffix-root accentuation, despite incomplete grammatical paradigm and variance accenting in the Infinitive (root, stem class suffix and the Infinitive suffix) in the western Boyko subdialects: *сўкати, сукáтї, сўкати нитки* «крутити нитки»; «скручувати нитки»; *сукáти с'вітло* «робити гноти для свічок; *сўкати цївочки* «навивати цївки на кросна» (СБГ, II, 265), *sukáti, sўчу, -e* «сукати» (СКУТГ, 176), *сукáти, сўчу, сўчеш* «скручувати, звиваючи кілька пасом, виготовляти що-небудь (налигач, мотузку і т. ін.); coarse «їсти (перев. багато)»: *Той нерóба нич не рóбит, лиш сўче та й сўче, а коли насўчешя – перевéрнешя, кўмо, та й спит.* (СГЦБ, 447).

In the lexicographic source of the Galician variant of the literary language the verb defined is distinguished by both the productiveness of the morphological nest and stem class suffix accent (with traditional incompleteness of their grammatical paradigms): *сукáти, сукотáти* «скручувати» (Жел, 934), *засукáти / засўкувати* «сукáти» (Жел., 274), *насукáти / насўкувати* «сукáти» (Жел., 496), *посукáти / посўкнути* (веретенем) (Жел., 720).

In the southeastern variant of the literary language the verb defined maybe by the analogy to those analysed above represents the same variance of Presence forms which belong to Structural Classes V and III, as well as variance (suffix and suffix-root) accentuation: *сукáти* «сукати» (Пі, 251), *сукáти, -кáю, -еш / -чў, -чиш* «сукати, зскручувати» (Гр. IV, 227). In the 11-volume “Dictionary of Ukrainian” the analyzed verbate is documented with its grammatical and accent variance, but the illustrative material is presented with only Presence forms of Structural Class V: *сукáти, сучў, сўчеш і сукáю, сукáеш* «скручувати, звивати кілька пасом разом»: *Ті сучать аркани, ті гострять, Ті ружжя [гвинтівки] свої заряджають* (Бор.). *Сучить милі заметіль* (Ус.); «*перебирати руками, ногами*» (СУМ, IX, 830).

Presence forms in South Slavic languages speak to root accent deriving from the oxytonic accent paradigm. Root accent in the Infinitive in West Slavic languages as well as in Slovenian and Serbian is motivated maybe by accent analogy to its Presence forms. The thematic affix accent (with the sporadicity of accentuating the finite affix in western Boyko subdialects) can be of the acquirements of the accent system of the

Ukrainian, Russian and Byelorussian languages: *сука́ти*, [сука́тися] «встрявати» (Корз.), [суко́та́ти] «сука́ти» (Нед.), [сучі́ти] «the.», [сучі́тися] «нав'язуватися»; – Russian *сука́ть*, [ска́ть] «сука́ти», *сука́ць*, *сука́ть*, др. *съкати* «тс.», Old Polish, Upper Sorbian *sukać* «сука́ти», Check *soukati*, *skati*, Slovak *súkat'*, Lower Sorbian *sukaś*, Polabian *sáuknō*, Bulgarian *сукам*, *суча*, Macedonian *сука*, *суче*, Serbo-Croatian *сукати*, Slovenian *súkati*, Old Slavic *сукно*; – Proto-Slavic **śkati* «в'язати вузли, зв'язувати, сука́ти, скручувати», *sukati* «тс.»; – connected to Lithuanian *sùkti* «крутити, звивати», Latvian *sukt* «тс.; зникати»; Indo-European **seuk-*, derivative from **seu-* / *sū-* «гнути, вертіти, підганяти», reflected in Old Indian *suváti* «приводити в рух» (ЕСУМ, V, 470).

Thus, the verbs of Structural Class III of the former oxytonic accent paradigm in the southwestern dialects of the Ukrainian language, despite usage non-productiveness are characterized by lexical-semantic derivation productiveness (with the seme of grammatical redundance), grammatical paradigm variance (Presence forms belonging to Structural Classes III and V) and accentuation variance (suffix-root and suffix). The former accent variant represents stressing the thematic affix in the Infinitive and the root in the Presence, which originates mainly from the oxytonic accent paradigm, correlating with accent features of West Slavic and rarer South Slavic languages. The latter (suffix) variant is of later acquirements of the accent system of the southwestern dialects, as well as of East Slavic languages (Ukrainian, Byelorussian and Russian).

3. Phonetic-grammatical and accent correlation of verbs in the southwestern dialects of the Ukrainian language and South Slavic languages

In the Carpathian (Boyko, Transcarpathian and Lemko) and rarer in the Bukovynian-Upper Dniesterian (Hutsul, Upper Dniesterian and Upper Sannyan) dialects Structural Class III and sporadically II verbs represent (mainly in singular) presence paradigm variance.

The former of them is distinguished by preserving the relational affix (-j-) and flexion vowels (with the root or the thematic affix stressed). The latter paradigm is characterized by their (flexion vowels) constriction “after having lost the intervocal *j* (*ajε* > *a*): *принув'ідаш, ма́хаш*»¹⁰ (with the third person singular actualized) and the root morpheme stressed, irrespective of the accent type of the derivate. In Lemko subdialects the

¹⁰ Возний Т. М. Система дієслівних форм в говірці села Бітлі на Львівщині. *Українська діалектна морфологія*. Київ. 1969. Р. 178.

verbs noted represent constriction in the majority of Presence forms and special flexions: **-м** (1-st person sing. by the analogy to athematic verbs), **-и** (2-nd person sing.), **-т** (3-rd person sing.), **-ме** (1-st person pl.), **-те** (2-nd person pl.), **-ут** (3-rd person pl.).

The verbs of the first grammatical paradigm suffix type (with the flexion vowel constriction due to the intervocal relative affix reduction) were acquiring a different accent pattern, namely root accent in Presence forms singular, obviously by the analogy to accentuating root accent type verbs, rooted into the baritone accent paradigm. I. Pankevych analyzing accent peculiarities of Transcarpatian dialects hesitated on the motivation of the cause for “shifting the word accent to the initial syllable as it is in the Hungarian language or in Serbo-Croatian Stokavian dialects, today it is not easy to answer”, though he was convinced that that this phenomenon “had its origin on the Slavic ground”¹¹: **поборыка́ти, -ры́каиш (-а́еиш)** «безладно порити землю» (Саб., 235); **борона́ти, -на́йу, -ро́наиш (-на́йеиш)** «боронувати» (Саб., 29); **vertáti, vértat** «повертати» (СКУТГ, 197), [vertáti]: **-ju, vértat** «вертати», (СКУТГ, 197); **гачка́ти, -ка́йу, гáчкаиш (-ка́йеиш)** «підкочувати штани собі або кому-небудь» (Саб., 46); **розгорта́ти, розго́рташ, -аиш** «роздягати, скидати верхній одяг; розмотувати щось загорнуте» (Пирт., 270); **гуля́ти** «гуляти» (ГБ, 232), but: **гуле́иш** (ГБ, 232); **гусля́ти, л'а́йу, гúсл'аиш (л'а́йеиш)** «грати на скрипці». Див. ще **густі́.**; «муркотати (про ката)»: **гúс'л'ам; гúсл'ам (гúсл'а́йе), перен.** «хрипіти в грудях у старої або хворої людини» (Саб., 54); **погаджу́л'ати, погаджу́л'ам** (СБГ, II, 90); **d'íláti, d'ílat** «робити» (СКУТГ, 75); **дорожча́ти, -ро́жшат (-жа́йе)** «дорожчатати» (Саб., 73); **dumáti, dúmat** «думати» (СКУТГ, 79); [žadáti]: **-ju, žádat** «бажати» (СКУТГ, 214); **зоря́ти [zór'áти], зóр'ам (-р'а́йе)** «світати» (Саб., 130); **каля́ти [кал'áти], л'а́йу, кáл'аиш (л'а́йеиш)** «забруднювати болотом, грязюкою, грязнити» (Саб., 138); **кара́ти, кáрат** «карати» (СКУТГ, 98); [kasáti]: **pri=kasáti s'a, -ju s'a, pri=kásat s'a** «доторкатися» (СКУТГ, 98); **катуля́ти, катуля́ш, -яиш** «котити, пересувати круглий предмет у певному напрямі» (Пирт., 133), **качуля́ти, качу́лят** «котити» (Саб., 140), **покачуля́ти, покачу́л'аиш** «покотити» (Саб., 248); **kusáti, -ju, kúsat** «кусати» (СКУТГ, 110); **ліга́ти, л'ігаиш** «лягати» (Саб., 162); **льіта́ти** (Верхр., 1900, 72), **льіта́е, льітам** (Верхр., 1900, 72); **мина́ти** «минати» (ГБ, 219), **минаеиш** «минати» (ГБ, 141); **paláti,**

¹¹ Панькевич І. Українські говори Підкарпатської Русі і сумежних областей. Прага. 1938. Part 1 P. 328.

o=prálat «віяти зерно (трясучи в решеті)» (СКУТГ, 138), *опалáти, опáлаш* віяти зерно» (Саб., 214), *опалáти, -áлам, -аш* «підкидати хліб у формі перед його випіканням, формувати хлібину; очищати зерно від полови в коритці шляхом його підкидання на вітрі» (Пирт., 215); *запрічáти, -чáйу, -р'ічш* (-чáйеш), *запр'ічáла* «забороняти» (Саб., 107); *пушчáти, пúш'ч'ам* «пускати» (СБГ, II, 163), *puščáti, puščáju, púščat* «пускати; сплавляти (ліс)» (СКУТГ, 156), *пущáти, -чáйу, пúшчаш* (-чáйеш) «пущати» (Саб., 304), *спушчáти, спúщам, -аш* «спускати, опускали вниз» (Пирт., 290); *rubáti, -ju, rúbat* «рубати» (СКУТГ, 161); *(i)s'=s'iyáti, (i)s'=s'iyat* «дотягуватися руками» (СКУТГ, 165); *s'idáti, -ju, s'idat* «сідати» (СКУТГ, 165); *старáти, старам* «добувати», «роздобувати» (СБГ, II, 249); *stradáti, -ju, strádat* «страждати» (СКУТГ, 174); *таланáти, талáнаш* «важко йти по великій грязюці або по чому-небудь грузькому» (Саб., 348); *[t'iyáti]: za=t'iyáti s'a, za=t'iyat s'a* «затягуватися», *pri=stiyáti, pri=stiyat* «причіпляти» (СКУТГ, 186), *порозмігáти, по'ро'с'ц'ігаш* «порозтягати що-небудь пружне (гуму і под.) (Саб., 262); *t'ir'áti* «гнати», *na=t'ir'áti, na=t'ir'at* «відганяти» (СКУТГ, 186); *розмікатися, рóс'ц'ікац':а* «розливатися в різні боки» (Саб., 319); *ховати, хóвам, -аш* «ховати, таїти щось» (Пирт., 328); *čekáti, čekat* «чекати» (СКУТГ, 67); *čer'áti, -ju, čer'at; čer'áj* «черпати» (СКУТГ, 68); *čitáti, -ju, čítat, -čitáj* «читати» (СКУТГ, 70).

Prefix imperfectives have also undergone constriction of presence flexion vowels, and nowadays representing the connectedness of non-prefix motivating derivatives (at their being actualized in colloquial Russian) are distinguished by their semantic correlation with one-root prefix perfectives of the corresponding structural classes: *обертáти, о(о), у, в)бéрташ* «повернути» (Саб., 210); *[beráti]: u=beráti, u=bírat* «наряджати, вбирати» (СКУТГ, 57); *[γobáti]: po=γobáti, po=γóbat* «помирати» (СКУТГ, 91); *[deráti]: po=za=deráju, po=za=dírat* «дразнити» (СКУТГ, 74); *[krašáti]: pri=krašáti, pri-krášat* «прикрашувати» (СКУТГ, 107); *[mókáti]: u=mókáti, u=mókat* «занурювати (в щось)» (СКУТГ, 127); *[mókáti]: pro=mókáti, -ju, pro=mókat* «ковтати, проковтувати» (СКУТГ, 127); *перенікáти, перенікам* «пекти довше, ніж звичайно» (СБГ, II, 53); *[pr'iyáti]: u=pr'iyáti, u=pr'iyat* «запрягати» (СКУТГ, 153); *[rabl'áti]: vω=rabl'áti, vω=rábl'at* «виробляти» (СКУТГ, 156); *r'ikáti: na=r'ikáti, -ju, na=r'ikat* «жалітися на кого-н; давати ім'я дитині», *za=r'ikáti s'a, -ju s'a, za=r'ikat s'a* «зарікатися» | *u=r'ikáti* «піддавати пристриму», «зурочувати» (СКУТГ, 159); *[staryáti]: po=staryáti s'a, po=stáryat s'a* «постаратися» (СКУТГ, 172); *[teráti]: na=teráti, na=tírat* «натерати»

(СКУТГ, 185); [*повтор'áти*], *повтвóраш* «повідчиняти» (Саб., 271); *tínáti*: *у=tínáti*, *у=tínat* «наводити порчу на когось» (СКУТГ, 186); [*čináti*]: *за=čináti*, *за=činát* «зачинати», *по=čináti s'a*, *počinát s'a* «починатися» (СКУТГ, 70).

In the Carpathian dialects with constricted presence flexions we come across a number of verbatives of the same root accent type structural class, rooted into the first baritone accent paradigm, which is motivated by phonetic-grammatical analogy to verbs with suffix accent type which derives from the second baritone accent paradigm: *bízati*, *bízat* «бути в стані тічки» (СБГ, I, 54) (< **b'ěgati* **b'ěgajet* (1-st a.p.a.) (Скл., 346), *побízати*, *побízаш* «побízати»; *-ам* «стати тільною (про корову» (Саб., 24); *брóskati*, *брóskat* «бризкати, пирскати» (СКУТГ, 63); *вішатися*, *с'а вішат* «вішатися»; «пустувати (переважно про дітей)» (Саб., 39) (< **v'ěšati* **v'ěšajet* (1-st a.p.a.) (Скл., 346); *гліпати*, *гліпаш* «поглядати»; «поглядувати кудись, оглядатися» (Саб., 48); *гóйкати*, *гóйкат* «кричати, гукати»; «кричати «гой»; «лаяти, сварити» (СБГ, I, 179); *дрáшпати*, *дрáшпаш* «дряпати» (Саб., 78); *дужати*, *дужаш* «міцніти» (Саб., 80); *клóпати*, *клóпаш* «стукати в двері, просячи дозволу увійти» (Саб., 144); *кúшати*, *кúшаш* «пробувати, куштувати їжу» (Саб., 158); *лýгати*, *лýгаш* «хитати; рухати (лавицею)» (Саб., 161); *понáхати*, *понáхаш* «понюхати» (Саб., 258); *понахáти*, *понахам*, *-аш* «понюхати» (Пирт., 244); *пýрхати*, *пýрхаш* «літати, пурхати» (Саб., 230); *цáбати*, *-аю*, *-аш* (*-аеш*) «лазити навколiшки, пересуватися в горизонтальному положенні» (Саб., 406); *шпóтати* «підкладати ногу людині, щоб спiткнулася» (СГЦБ, 527), *шпóтати*, *-аю*, *-аш* (*-аеш*) «робити підніжку» (Саб., 424), *шпóртати*, *шпóртам*, *-аш* «шпортати, колупати» (Пирт., 352).

Presence flexions constriction has also happened to the verbs which in different dialects of the southwestern supradialect are distinguished by accentuation variance: *гл'áдати*, *гл'áдаш* «шукати» (Саб., 49); *об=zíráti s'a*, *об=zírat s'a* «оглядувати» (СКУТГ); *обзерáти*, *-éрам*, *-аш* «оглядати, приглядатися до чогось» (Пирт., 204); *полунáти*, *полунáш* «поколупати» (Саб., 252); *пoпýтати*, *пoпýташ* «помацати» (Саб., 258); *прo=t'íyáti*, *прo=t'íyat* «протягувати» (СКУТГ, 186); *пoxрáматися* «почати шкутильгати, захворіти на ноги» (СБГ, II, 128), *хрáмати* «шкандибати, маючи укорочену або хвору ногу; кульгати» (СГЦБ, 499), *хрáмати* «кульгати» (НРС, 268), *хрóмати* «кульгати» (ДСсБ, 92), *хрáмати* «кульгати, шкутильгати»; «допускати життєві помилки» (СГГБ, 178), *хрáмáти* «шкутильгати» (СБГГ, 615), *хрáмати* (Жел, 1045),

хр́мати, -аю, -аи (-аєи) «кульгати, шкандибати» (Саб., 405),
похр́мати, похр́маи «покульгати, пошкандибати» (Саб., 273).

It is interesting that verbs with loan roots (with root stress predominating in the source language) also represent presence flexion constriction caused by the same analogy: *пога́йдати, пога́йдаи* «попаякати» (Саб., 239); *гма́тв́ати(ся), гма́твам(ся), -аи(ся)* «плутати(ся), заплутувати(ся)» (Пирт., 69); *капч́ати, капчаи* «застібати»; «з'єднувати», Cf. Hungarian *kapcsa* «клямба» (Саб., 138); *попла́таи (попла́тати)* «полатати». Cf. *пла́тати* (Саб., 259); *шпóтати, -а́ю, -а́и (-а́єи)* «робити підніжку»; «заважати кому-небудь у чомусь». Cf. German *spotten* «насміхатися, знуцатися» (Саб., 424).

CONCLUSIONS

Thus, vowels constriction in presence flexions of the first, second and third person singular (rare) and root morpheme accent is a characteristic phonetic and accentuation feature of the verbs (mostly of Structural Class III with suffix accent type) of southwestern dialects of the Ukrainian language, the Carpathian subgroup in particular, which correlates them with phonetic and accentuation peculiarities of the Bulgarian, Serbian, Croatian and Polish languages¹². In Lemko subdialects flexion constriction is characteristic of also other grammatical forms of the verbs analysed. The actualisation of the defined processes in autochthonous derivatives of western Boyko, local modern eastern Boyko, Transcarpathian and Lemko subdialects caused their spreading onto verbates with loan roots.

Presence forms representing the specifics of phonetical and accentuation processes of the southwestern dialects have not become an acquirement of the Galician variant of the Ukrainian literary language, as in the analysed lexicographic source the analysed verbs are represented mostly in the form of the Infinitive. They have not contributed to grammatical system of the southeastern variant of the Ukrainian literary language, and thus to the modern Ukrainian literary language either.

SUMMARY

In the article accent processes of Structural Class III suffixal accent type verbs in the southwestern dialects of the Ukrainian language with their lexical-semantic, semantic-grammatical, derivational, phonetic and

¹² Онишкеич М. Бойківсько-південнослов'янські мовні паралелі. Праці XII республіканської діалектологічної наради. Київ. 1971. Р. 443.

etymological peculiarities correlation have been analyzed. Accentuation analysis of the designated verbs has been conducted by contrasting their accentuation features in the variants of the literary language, the modern Ukrainian literary language and other Slavic languages. It has been detected that most of the defined class's verbs (except the derivatives of sound or interjection semantics) are characterized by accent uniformity (accenting stem class suffix throughout the whole grammatical paradigm). Among the derivatives of the structural class under investigation a big group of prefixal derivatives which in the Ukrainian language are characterized by stem connectedness (with their actuality in Russian), by the imperfectivity of the suffix accent correlative grammeme, and by the ability of correlating with one-root prefixed perfectives of different structural classes have been noted.

Of accent specifics are rooted into late Proto-Slavic oxytonic accent paradigm verbs. They represent grammatical (belonging to Presence forms of Structural Classes V and III) and thus accent (suffix-root and suffix) variance. Suffix-root accentuation being characteristic of the grammatical paradigm of Structural Class V verbs correlates with accent features of West Slavic and rarer of South Slavic languages. Suffix accent type being characteristic of Structural Class III derivatives is of later accent acquisitions of the southwestern dialects and East Slavic languages.

Lingual peculiarity of the southwestern supradialect, esp. of the Carpathian dialect subgroup, is the availability of a considerable number of Structural Class III and rarer II verbs which are characterized by phonetic and accent variance.

Forms with accented thematic affix in the Infinitive and root in the Presence correlate with accent peculiarities of verbates in South Slavic languages, and affix accent throughout the whole grammatical paradigm correlate them with the southeastern variant of the Ukrainian language as well as the modern Ukrainian, Byelorussian and Russian languages.

REFERENCES

1. Гриценко П.Е. Феномен диалектного явления: онтология и гносеология. *Исследования по славянской диалектологии: Судьба славянских диалектов и перспективы славянской диалектологии в XXI веке*. Москва. 2015. Вып. 17. Ст. 9 – 59.

2. Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів. 2002. 578 с.

3. Попова Т. В. «Восточнославянские изоглоссы» и проблема дифференциации восточнославянского диалектного континуума. *Исследования по славянской диалектологии. Восточнославянская*

діалектологія, лінгогогеографія і славянський контекст. М. 2002. № 8. Ст. 18 – 25.

4. Огієнко І. Наголос, яко метод означення місця наголосу стародрукованих книжок. Замітки з історії наголосу на послугах палеотипії. *Записки НТШ. Праці фільольогічної секції*. Львів, 1925. Т.Т. СХХХVI-СХХХVII. Ст. 197 – 224.

5. Ковалик І. І. Граматична структура системи дієслівних форм у сучасній українській літературній мові. *Питання українського і слов'янського мовознавства. Вибрані праці*. 495с. Львів – Івано-Франківськ. 2008. Ч. II. Ст. 143 – 149.

6. Іваночко К. Акцентуація фауноономатопоетичних дієслівних дериватів у південно-західних говорах української мови. *Лінгвістика. Збірник наукових праць*. Луганськ. 2012. Випуск 2 (26). Ст. 71 – 88.

7. Іваночко К. Акцентуація ономатопоетичних ентомологічних суфіксальних дієслівних утворень у південно-західних говорах української мови. *Вісник Львівського університету. Філологія*. Львів. 2012. Випуск 57. Ст. 263 – 274.

8. Іваночко К. М. Наголосова варіантність предметних ономатопів третього структурного класу в південно-західних говорах української мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Збірник наукових праць*. Одеса. 2017. Випуск 28. Ст. 15 – 20.

9. Складенко В. Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ. 2016. 702 с.

10. Закревська Я. В. Система особових форм дієслова в західних говорах української мови (Теперішній час). *Українська лінгвістична географія*. Київ. 1966. Ст. 132 – 139.

11. Возний Т. М. Система дієслівних форм в говірці села Бітлі на Львівщині. *Українська діалектна морфологія*. Київ. 1969. Ст. 177 – 183.

12. Панькевич І. Українські говори Підкарпатської Русі і сумежних областей. Прага. 1938. Ч. 1. 549 с.

13. Онишкевич М. Й. Бойківсько-південнослов'янські мовні паралелі. *Праці XII республіканської діалектологічної наради*. Київ. 1971. Ст. 440 – 446.

LEGEND

1. Б.-Н. – Білецький-Носенко П. Словник української мови. Київ. 1966. 421 с.

2. Верхр., 1900 – Верхратський І. Про говір долівський. *Зан. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка*. Л. 1900. Т. 35 – 36. Кн. 3 – 4. С. 1 – 128.

3. ГБ – Верхратський І. Говір батюків. Львів. 1912. 308 с.
4. Гов. – Говори української мови (збірник текстів). Київ. 1977. 590 с.
5. Гр. – Словарь української мови: у 4-х томах. Київ. 1958. Т. II. 1959. Т. III, IV.
6. ДСсБ – Горбач О. Діалектний словник села Бродина повіту Радівці (Румунія). *Південнобуковинська гуцульська говірка і діалектний словник села Бродина повіту Радівці (Румунія): Матеріали до української діалектології*. Випуск 4. Мюнхен. 1977. 102 с.
7. ДСсР – Горбач О. Словник діалектної лексики північно-наддністрянської говірки сіл Романів, Підсоснів, Підберізці й Лагодів. *Північно-наддністрянська говірка й діалектний словник с. Романів Львівської області*. Мюнхен. Т. VII (X). 1965. С. 24 – 103.
8. ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: у 7-и т. Київ. 1982 – 2012. Т.Т. 1989. Т. III. 549 с.; 2003. Т. IV. 652 с. 2006. Т. V. 703 с.
9. ЭССЯ – Этимологический словарь славянских языков. Праославянский лексический фонд. Москва. 1984. Выпуск 11. 220 с.
10. Жел. – Желеховський Є., Недільський С. Малоруско-німецький словар: У 2 т. Мюнхен. 1886. ТТ. I – II. – 1117 с.
11. МСГГ – Піпаш Ю. О. Матеріали до Словника гуцульських говірок. Ужгород. 2005. 264 с.
12. НРС – Шило Г. Наддністрянський регіональний словник. Львів. 2008. 288 с.
13. Пирт. – Пиртей П. Короткий словник лемківських говірок. Івано – Франківськ. 364 с.
14. Пі – Словник живої народної, письменної і актової мови руськихъ югівцанъ Російської і Австро-Венгерської цесарії. Київ. 1882. 304 с.
15. Погр. – Погрібний М. Словник наголосів. Київ. 1964. 639 с.
16. Саб. – Сабодаш І. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. Ужгород. 2008. 478 с.
17. СБГ – Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : У 2-х ч. Київ. 1984. Ч. I. 495 с.; Ч. II. 515 с.
18. СБГГ – Словник буковинських говірок. Чернівці. 2005. 688 с.
19. СГГ – Гуцульські говірки. Короткий словник. Львів. 1997. 232 с.
20. СГГБ – Негрич М. Скарби гуцульського говору: Березови. Львів. 2008. 224 с.
21. СГГР – Грицак М. Скарби гуцульського говору: Росішка. Львів. 2008. 318 с.

22. СГЦБ – Матіїв М. Словник говірок центральної Бойківщини. Київ – Севастополь. 2013. 601 с.
23. Скл. – Скляренко В. Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ. 2016. 702 с.
24. СКУТГ – Словарь карпатоукраинского торуньского говора. Москва. 2001. 216 с.
25. СУМ – Словник української мови : в 11-ти т. Київ Наукова думка. 1973. Т. IV. 840 с.; 1978. Т. IX. 916 с.
26. УГР – Павлюк М., Робчук І. Українські говори Румунії: діалектні тексти. Едмонтон – Львів – Нью-Йорк – Торонто. 2003. 782 с.
27. УЛВН – Українська літературна вимова і наголос. Київ. 1973. 724 с.
28. SH – Janów J. Słownik huculski [text]. Krakow. 2001. 302 s.

Information about the author:

Ivanochko K. M.,

Candidate of Philology,

Associate Professor at the Department of Ukrainian Language,

Drogobych State Pedagogical Ivan Franko University

16/3, A. Sheptytskyj str., Drogobich, 82104, Ukraine